

Rusefelle for fangst av spyfluer. Fellene er enkle å bruke, men krever en viss oppfølging for å være effektive.

Forsker Anders Aak ved Folkehelseinstituttet har nå funnet fram til et vidundermiddel for å tiltrekke seg fluer. Et lokkemiddel i form av en blanding med tre komponenter dobler fangsten av fluene sammenlignet med lokkemiddelet som benyttes i dag. I kombinasjon med effektive rusefeller har man trolig et av de beste tiltakene for å redusere fluebestanden på hjellområdene.

Mange kjemikalier testet

For å finne de enkelte komponentene i lokkemiddelet ble en rekke kjemikalier testet. Disse ble valgt ut på grunnlag av rapporter fra andre forsøk med spyfluer. Alle stoffene har tidligere vist seg å være attraktive for spyfluer, men da i forbindelse med andre arter og helt andre skadedyrproblemer.

Åtte stoffer ga respons

Kun et fåtall av stoffene har blitt utprøvd på den rødskinnede spyfluen som gjør skade på tørrfisk. Totalt ble 18 stoffer testet for attraksjon i vindtunnelen, og åtte av disse utløste en respons hos fluene. Disse åtte stoffene ble benyttet videre for å finne en blanding som

forhåpentlig skulle være bedre enn enkeltstoffene.

Blanding økte responsen

Stoffenes kjemiske egenskaper ble vurdert i forhold til tiltrekningsevne, og et lokkemiddel bestående av dimetyl trisulfid, mercaptoetanol og o-kresol er foreløpig den beste og enkleste løsningen. Denne blandingen tiltrakk seg 58 % av fluene i laboratorieforsøkene, mens det beste enkeltstoffet bare tiltrakk seg 22 % av fluene.

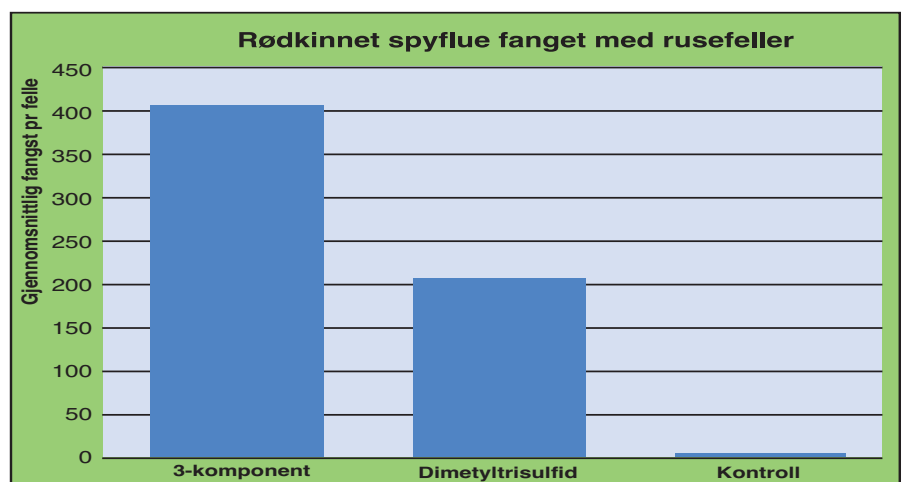
Resultatene bekreftet i Lofoten

For å bekrefte effekten man fant i vindtunnelen ble det utført et feltforsøk i Lofoten. I dette forsøket

ønsket man å sammenligne dagens lokkemiddel, dimetyl trisulfid, og den nye blandingen.

Hos en produsent på Ramberg ble det i månedsskiftet mai/juni 2007 hengt ut 15 feller på hjellområdene. Fem feller med dimetyl trisulfid, fem feller med den nye blandingen og fem kontrollfeller uten lokkemiddel. Det ble da observert en klar forbedring av tiltrekningsevne med det nye lokkemiddelet.

Effekten er illustrert med søylediagrammet, og man ser at det i gjennomsnitt ble fanget ca 400 fluer pr felle med det nye lokkemiddelet mot ca 200 med enkeltstoffet som har blitt benyttet frem til i dag. I tillegg ser man tydelig at feller med lokkemiddel fanger fluer, mens kontrollfellene blir stående tomme.

Figuren viser gjennomsnittsfangsten i feller aktivert med en 3-komponent blanding (nytt lokkemiddel), dimetyl trisulfid (gammelt lokkemiddel) og kontrollfeller uten lokkemiddel. Totalt ble 15 feller testet – 5 feller av hver type.

Gode råd for fluefangst

- Fluefeller fra mars til november
- Forny lokkemiddelet hver 3 – 4 uke.
- Inspiser fellene jevnlig
- Fordel fellene jevnt over hjellområdet
- Rusefeller hele året + limfeller i produksjonsperioden
- Vær nøyaktig med opp-samling og destruering av larver

God fluejakt!

Rusefellene (bildet) er enkle å bruke, men krever en viss oppfølging. Lokkemiddelet bør fornyes hver 3-4 uke, og man bør inspiserer fellene jevnlig siden vær og vind kan ødelegge og rive dem ned. De bør også henge ute i de deler av året lufttemperaturen kan overskride 10 grader. I praksis betyr dette fra mars til månedsskiftet oktober-november.

Fluenes aktivitet øker med temperaturen og effektiviteten til fellene vil derfor øke når temperaturen stiger opp mot 15-20 grader. Tidlig vår og sen høst er perioder med mindre fangsteffekt, men i korte perioder vil likevel fellene være funksjonelle.

Fellene henges opp og fordeles jevnt utover hele hjellområdet. Den rødkinnede spyfluen har en eller to generasjoner pr år i Lofoten, og ved å ha fellene ute hele sommeren og høsten vil man trolig klare å begrense antallet av overvintrende individer slik at skaden på fisken blir mindre det påfølgende året.

Forbedringen av disse fellene er et viktig steg i retning av en vellykket bekjempning, og kombinasjonen av rusefeller gjennom hele året og limfeller i selve produksjonsperioden vil kunne gi en betydelig effekt på sikt. Hvis man i tillegg er nøyaktig med oppsamling og destruering av larver på lagrene vil man kunne redusere de store fluebestandene i områdene.

Foto: Anders Aak, Folkehelseinstituttet